

PRIVINI KÓNTRA VIRUS DI OSIDENTI DI NILU Y OTUS DUÉNSA PROVOKADU PA MOSKITU

Kuzé ki é duénsa provokadu pa Moskitu?

Duénsa provokadu pa Moskitu é kel duénsa ki ta pegâ óra ki un moskitu infetadu morde-bu. Na nordésti di Stádus Unidu, normalmenti el é provokadu pa virus, móda Virus di Osidenti di Nilu (VON) [West Nile Virus (WNV)] ó Virus di Kavalu di Orienti Encephalitis [Eastern Equine Encephalitis virus (EEEV)]. Risku di un infesãu pa VON (WNV) ó EEEV dipos di un pikada di moskitu é mutu baxu. Maior parti di argen ki moskitu infetadu dja mordê ka duensê ó es duensê malamenti, má un nunbru pikinóti podê ben panhá duénsa mas sériu.

Kumó ki el ta spadjá?

Duénsa provokadu pa Moskitu só ta pegâ na argen através di mordedura di un moskitu ki sta infetadu. Moskitu podê panhá kel virus y infetâ argun pasu. Moskitu podê kumé di pasu infetadu. Argen ka ta podê pegâ es virus diretamenti na un pasu infetadu. Ma simé bu debê uzâ luvas óra ki bu sta panhá karkel animal mortu y bu debê po-s na dos saku di plástiku anti di bota-s na lixu. Pamódi VON (WNV) ta atxadu na sangi di un argen infetadu, e podê spadjá pa mei di transfuzon di sangi y di transplanti di órgons. Tanbé e podê pasâ di un mudjer grávida pa fidju ki e tenê na barriga y pa mei di mamentason. Má fikâ pértu di un argen infetadu ku VON (WNV) ka ta fazê transmiti kel infesãu.

El stâ na Boston?

Dés di anu 2000, VON (WNV) ten stádu ta parsê na Boston tudu anu duranti mês di verãu. Na anus pasadu parsê alguns kazu di duénsa na argen y algun bes es provokâ duénsa gravi ó mórti. Sa ta speradu ma VON (WNV) ta tornâ parsê tudu verãu. EEEV podê parsê na moskitus na Bóston. Kazus di argen infetadu e mutu raru ma e podê parsê.

Ami, N sta ta korrê risku di duensê ku mordedura di moskitu?

Entri fin di Juliu y fin di Siténbru é ténpu di anu ki moskitu ta sta mas ativu y ku mas probabilidadi di tenê duénsa. Má si ténpu fikâ kenti, es priudu di risku podê bá te mes di Nuvénbru. Argen ku mas risku di ten duénsa mas sériu provokadu pa infesãu pa VON (WNV) é kes ki ten idadi pa riba di 50 anu. EEEV ta provokâ duensas sériu na karker faxa di idadi.

Kuzé ki N debê fazê si ba te moskitu mordê-m?

Duénsa provokadu pa moskitu é mutu raru, na Boston. Maior parti di moskitu ka ta transportâ virus ki ta provokâ duénsa na argen y risku di duénsa dipos di un pikada di moskitu é baxu. Má bu debê bá dotor logu ki bu komensâ ta sinti feбри artu, konfuzãu, dor di kabésa mutu fórti, piskós trisadu, ó si bu odju birâ ka ta gardâ lus.

Kuzé ki N debê fazê si N atxâ un pasu mortu?

Antis, pasu mórtu era panhadu i testadu pa ditermina si duénsa provokadu pa Moskitu tén na um ária ou zóna. Gossi é sabidu ki duénsa provokadu pa Moskitu tén na aria di Boston, mas tésti di pasu ka sta trazé mas informason. Ès i pamodi, pasu mórtu ka mesti mas panhadu ó téstadu pa duénsa provokadu pa Moskitu. Si bu atxa pasu mórtu, bu debê bótal ou fudial ku kuidadu. Pa mijór bóta ou fudia un pasu mórtu bu debê ivita fazél di món limpu (uzâ luvas ó uzâ saku si plástiku viradu), po-s na saku di lixu, anti di botal na lixu. Despôs laba món i po pasu mórtu afastadu di arias kê tén mininus, animal ó otus talvéz podê ba na lixu.

PRÓVA DI MOSKITU, BOSTON

Módi ki-n Podê Prutegê nha Kabésa?

Sigi es kaminhu li pa privini di morderdura di moskitu:

Si bu sta fóra kaza, na un zóna ku moskitu, disidi fazê un di es kuza li:

- Uzâ un prudutu ki ta korrê ku moskitu. Kes ki é mas bon ten DEET, má ten txeu otus kuza ki podê substitui DEET ki EPA ta setâ (sima óliu di árvi di eukalíptu limon, Picaridin ó IR3535). Ler instrusãu ki ta ben ku prudutus pa bu podê sabê ki prekausãu bu ta mestê tumâ, pa kantu ténpu kel prudutu ta protegê-bu y kantu bes bu ta po-l. Ora ki bu voltâ pa déntu kaza, linpâ kel prudutu ku águ ku sabon.
- Si bu uzâ un prudutu ki ten DEET, ka bu uzâ kes ki ten konsentrason dí mas ki 30%, na adultu, y uzâ konsentrason baxu di DEET na kriansa. Poi DEET só na ária di péli ki ta fikâ di fóra (ménus na odju ku na bóka) y ka bu uza-l na un kórti abértu ó na frida. Ka bu xâ kriansas pô DEET es mé. Ka bu pô DEET na bebé (bu podê uzâ redi pa moskitu riba di kabu undi kel bebé ta detâ).
- Uzâ ropa ki ta proteje-bu, móda kamiza di manga kunpridu, karsa kunpridu y meia artu.

Si bén ki moskitu podê mordê karker ora di dia, tentâ raduzi bu ténpu fóra di kaza, na kel priudu entri notisê ku manxê, óra ki moskitu é mas ativu (ó tumâ kes prekausãu ki nu dja frâ la di riba).

Sartifikâ ma redi di janéla y di pórtu ka tenê braku na es. Redis dretu ta djudâ strobâ moskitu entrâ dentu bu kaza.

Sigi es kaminhu li pa ka xâ moskitu da kria:

Moskitu ta mestê águ pa el kriâ. Es ta birâ adultu na spasu di un sumana. Sartifikâ ma kuzas móda kes-li sin ka sta djuntâ águ, ó ma bu ta linpa-s sênpru.

Kontentor - Nborkâ ó kubri vazú di planta, baldi, kaxóti y karrinhu lixu ki bu ka sta ta uzâ mas. Un bes pa sumana trokâ águ di pratu di kumida di pasu.

Djarós - Trâ fódja y otus munhu ki podê intupi djarós y ka xâ águ korrê.

Pisina- Kubri pisina ki ka sta ta uzadu y nborkâ pisina di mininu óra ki el ka sta ta uzadu. Garanti ma bu ta tenê kubértura di pisina sin águ nin fódja.

Pinéu bédju - Kubri-s ó disfazê di es. Es é lugar ki moskitu mas ta gostâ di kriâ na el.

Pa mas informasãu, telefonâ pa linha di informasãu di kumisãu di Saúdi Públiku di Bóston, nunbru 617-534-2652 ó vizitâ www.bphc.org